

Iz političnih normalij.

Sestavil Štefan Lapajne, c. kr. okr. glavar v pok.

(Dalje.)

III. Lovske zadeve.

18. Lovski varuhi glede prisega.

Ako je lovski varuh (čuvaj) premeščen, mora tudi takrat vnovič položiti prisego, če tudi leži njegov novi lovski revir v območju istega političnega oblastva. (Min. za poljedelstvo, 25. januarja 1886 št. 2188.)

19. Lov — pa častniki.

Samo aktivno službujoči častniki so oproščeni dolžnosti, da se je razen z lovsko karto tudi izkazati z orožnim listom, a tudi ti samo takrat, ako se v uniformi vdeleže lova. Ako pa v civilni obleki gredo na lov, morajo se izkazati z lovsko karto in z orožnim listom. Orožni list pa jim izda vojaško oblastvo. Častniki v pokoju in vojaški uradniki si morajo preskrbeti orožni list od političnega oblastva. (Min. notranjih stvari, 29. oktobra 1887 št. 4054.)

20. Lov — oddaja v zakup.

Lov v zakup se sme oddati samo po političnih, nikdar pa po katastralnih občinah, ker je pod izrazom občina v §-u 6 lovskega zakona razumeti samo politično občino. (Mnogi ministrski ukazi na namestništva in na deželne vlade.)

Ta določba je zaradi tega važna, ker se je svoječasno skoraj pri vseh okrajnih glavarstvih dajalo lov v zakup po pod-občinah (katastralnih občinah) in se je tudi zakupnina izročila gospodarskemu odseku dotične podobčine, ne pa glavni občini, oziroma, kar bi bilo edino pravilno, se je ni razdelilo med posamezne lastnike zemljišč po razmerju ozemlja. Oddaja lova v zakup po katastralnih občinah je vrgla neprimerno večjo zakupnino, kakor kasneje oddaja po političnih občinah. To je bil tudi vzrok, da so podžupani, oziroma gospodarski odseki često protestirali proti zakupu po glavnih občinah, ker so bili prikrajšani v svojih dohodkih in jim je tudi mnogokrat odšel edini vir, iz katerega

so svoje stroške pokrivali in svoje funkcionarje plačevali. V varstvo in trajno ohranitev divjačine pa je zakup po občinah — kar je sploh edino pravilno — dosti koristnejši.

IV. Občinske zadeve.

21. Kazensko postopanje proti županom v zmislu ces. patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 d. z.

Odkar je stopil v veljavo občinski red, se cesarskega patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 proti županom ne sme vporablјati, kajti v občinskih zakonih so one določbe, po katerih se kaznuje zanemarjenje dolžnosti županstev, bodisi v lastnem, bodisi v izročnem področju. (Min. notranjih stvari, 10. marca 1869 št. 3614.)

Ta določba se nanaša samo na one prestopke, katere župan, oziroma njegov namestnik zakrivi v svojem uradnem postopanju, ne pa na prestopke sploh, n. pr. one v §§ 11 in 12 zgoraj citiranega patenta navedene. Ta normale je zaradi tega važen, ker se je čestokrat in tudi v najnovejšem času ravno nasprotno postopalo.

22. Komisijski stroški povodom obljube župana in občinskih svetovalcev.

Komisijskih stroškov, ki nastanejo povodom polaganja obljub župana in občinskih svetovalcev, nikdar ni smeti zahtevati od občine, ampak jih je izplačati iz uradnega pavšala. (Min. notranjih stvari, 16. nov. 1894 št. 618.)

Ta naredba je osobito za občine jako velikega pomena, ker se običajno postopa ravno narobe.

23. Veljavnost zakonito izvoljenega občinskega odbornika.

Povodom volitve v občinski zastop se je pripetilo, da je politično oblastvo razveljavilo izvolitev zakonito voljenega občinskega odbornika, ker mu je manjkala pasivna volilna pravica (§ 32 obč. vol. reda za Kranjsko). Nekoliko dni kasneje pa je isto politično oblastvo zoper isto osebo vsled vloženega priziva volilno postopanje v celoti uničilo in novo volitev odredilo. Tako postopanje pa je z ozirom na različnost pravnih posledic obeh odločb in ker je dopustno izpodbijati volilno postopanje in pasivno volilno pravico, osobito ker je prvi odlok z ozirom na naslednjega povsem nepotreben, vsekakor neutemeljeno; zatorej

se ukazuje, da je šele takrat preiskovati pasivno volilno pravico izvoljenca, kadar se proti volilnemu postopanju sploh ni vložilo ugovora, ali kadar so se vloženi ugovori konečno in pravnomočno zavrnil. (Min. notranjih stvari, 20. febr. 1902 št. 7140.)

V. Policija.

24. Produkcije; prepoved od strani županstev.

Iz lokalno-policijskega področja občin izvira jim dolžnost, nadzirati vse produkcije, ter ob enem tudi dolžnost dotičnih osnovateljev produkcij, da jih pravočasno županstvu naznanijo, istotako tudi dolžnost krčmarjev, da nikakih produkcij ne dopuščajo, ako se ni preje njih namen naznanil županstvu. Vsled tega pa tudi županstvu ni moči odrekati pravice, da prepove produkcije, katere niso bile pri njem naznanjene. (Različni ministrski ukazi in odredbe namestništev ter deželnih predsedstev).

Pri tem nastane vprašanje, kako je ravnati takrat, ako okrajno glavarstvo kakor višje oblastvo dovoli društvu (na primer čitalnici, bralnemu društvu, gasilnemu društvu i. t. d.) gledališke in druge predstave (produkcije), a županstvo jih prepove, češ, ker niso pri županstvu naznanjene. Iz politične prakse se ve, da so se taki slučajji čestokrat pripetili, ker je dotični župan, bodisi s strankarskega stališča, bodisi iz konkurenčnih ozirov, ali pa iz osebnega sovraštva take predstave kratkomalo prepovedal in tudi z brahijalno silo ustavil. In tako lahko nastane in je že tudi nastal konflikt med avtonomnim in političnim oblastvom.

25. Odprava — policijska.

Ako nastopi sodna kompetenca po zmislu §§ 323 in 324 kazenskega zakona zoper policijsko odgnano osebo, je kazenski sodnik ne samo upravičen, temuč službeno obvezan preiskovati, je li bila policijska odprava (Abschaffung) utemeljena na podlagi posebnih zakonitih določeb. Zategadelj mora v vsakem slučaju politično, oziroma policijsko oblastvo navesti zakonito določbo, na kateri se je izgotovilo dotično odpravno razsodbo. (Min. notranjih stvari, 25. dec. 1867 št. 21.105.)

Ta določba je zaradi tega važna, ker je ž njo zaprta pot onim lakoničnim razsodilom kakor: »im Hinblicke auf die bestehenden Gesetze« ali pa: »als lästiges Individuum«. (Taka

razsodila se namreč na deželi običajno izdajo samo v nemškem jeziku, najbrže le zaradi tega, ker se taka nesreča le redkokedaj kakemu Slovencu na slovenskih tleh pripeti.)

26. Konfiskacija listov po žendarmih.

Ako iščejo žendarmi konfiscirane liste v javnih lokalih ali prodajalnicah, ni treba k temu uradnemu poslovanju pritegniti občinskega zastopnika, ker se ne gre za hišno preiskavo, ampak se tiče le zasege gotovega lista. (Min. za domobranstvo 9. julija 1900 št. 15.036.)

27. Javni red in mir — vzdrževanje.

Vzdrževanje javnega reda in miru spada po določilih §§ 25 in 26 A min. naredbe z dne 19. januarja 1853 v področje političnega oblastva in ne v področje občine, ter sme polit. oblastvo javne organe, torej tudi župana in njemu podrejene osebe primorati k sodelovanju. Občina pa nima pravice, ker je okrajnemu glavarstvu podrejena, vlagati pritožbe glede zakonitosti ali umestnosti naredeb, od okrajnega glavarstva izdanih, kajti okrajno glavarstvo je samo odgovorno za svoje ukrepe. (Odločba upravnega sodišča 12. avgusta 1890 št. 3539.)

28. Gledališke predstave. Prepoved nastopa v vojaških uniformah.

Prepovedano je igralcem pri gledaliških predstavah nastopati v vojaški uniformi in z vojaškimi kolajnami ali redovi, tudi ako se oprava le neznatno razlikuje od pravih uniform. Istotako je prepovedano nastopati v maski še živečih oseb. (Min. notranjih stvari, 15. februarja 1899 št. 496.)

29. Povabilo k uradu (političnemu ali policijskemu) — nepokornost.

Ako stranka navzlic ponavljanim dokazanim povabilom brez opravičenega vzroka ne dojde k uradu, ne sme oblastvo (politično ali policijsko) razsoditi, je li dotična oseba kriva kakega prestopka, pač pa mora v zmislu §-a 9 ces. pat. z dne 20. aprila 1854 št. 96 drž. zakonika, izreči zapretno kazen brez zaslišanja obdolženca ali daljnih poizvedeb. Po zmislu zgoraj navedenega §-a 9 izdani odlok ni torej kazenska razsodba, torej tudi ne pristoja stranki priziv, ki se ga v odloku stranki tudi ne sme pripoznati. (Min. notranjih stvari, 21. julija 1900 št. 25.657 in 29. junija 1901 št. 21.714.)

30. Razžaljiva pisava proti oblastvom.

Z ozirom na določbo cesarskega patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 d. z. vživajo varstvo zaradi razžaljive pisave sicer samo politična in policijska oblastva. Vsekakor pa je z ozirom na širšo interpelacijo §-a 12 *lit e*) navedenega patenta dopustno, da se isto varstvo pripozna tudi finančnim oblastvom, kajti med političnim in finančnim oblastvom je v marsikaterih ozirih organična zveza. (Min. notranjih stvari, 13. nov. 1899 št. 35.340).

VI. Službene zadeve.

31. Zdravniška uradna spričevala.

Vnovič se uradnim zdravnikom naroča v natančno ravnanje, da se pri izdaji ali pri potrdilu uradnih spričeval in zvedeniških mnenj ne smejo opirati samo na podatke preiskovane osebe in njeno subjektivno trditev, temuč je njih dolžnost šele na podlagi objektivnega raziskovanja in ako potrebno po avtentičnih poizvedbah izdati zvedeniško mnenje. (Min. notranjih stvari, 26. julija 1887 št. 11.388.)

Bogve, če se vedno in povsod ravna po tem ukazu? Kolikokrat se izdajo ali potrdijo zdravniška spričevala samo na podlagi napovedeb prosilca; kolikokrat pa še celo na željo mero-dajne višje osebe!

32. Nedopustnost postranskih služb c. kr. okrajnega zdravnika.

Z dvornim dekretom z dne 23. septembra 1835 (zbirka političnih zakonov, zvezek 63, št. 359) je določeno, da ne sme nobeden c. kr. uradnik izvrševati kakega postranskega posla ali postranskega podjetja, katero bi znalo vplivati na neodvisnost ali nepristranost v izvrševanju uradnega posla. Ker ima c. kr. okrajni zdravnik po zmislu §-a 8 zakona z dne 30. aprila 1870 št. 68 drž. zak. nadzorstvo v vseh zdravstvenih zavodih, je torej nedopustno, da prevzame c. kr. okrajni zdravnik v kakem zavodu mesto domačega zdravnika in tako lahko postane odvisen od vodstva zavoda, pri katerem je nameščen. (Min. notranjih stvari, 9. aprila 1889 št. 6238.)

33. Razpis služb.

Kadar so izpraznjene službe v konceptni stroki od namestniškega svetnika navzdol, je vsakokrat razpisati natečaj (konkurs)

z natančnim navajanjem kvalifikacijskih zahtev, ter je ta natečaj pravilno objaviti v »Wiener Zeitung« in v deželnem uradnem listu. Rok za vlaganje prošenj je z ozirom na § 11 uradne instrukcije odmeriti na 14 dni, a kjer so pa posebne razmere, ga je na štiri tedne raztegniti. (Min. notranjih stvari, 14. januarja 1856 št. 13.151, 10. sept. 1856 št. 8638, 11. avg. 1857 št. 6945.)

Ta ukaz, ki je bil pred nekaterimi leti obnovljen, je doslovno naveden, ker je notorno dejstvo, da se je v zadnjih dveh letih namestilo tri c. kr. okrajne glavarje na Kranjskem kar pod roko, ne da bi se bilo razpisalo konkurza bodisi v »W. Zeitung«, bodisi v deželnem uradnem listu, in vsled tega tudi ni bila dana prilika starejšemu uradniku prositi za izpraznjena mesta.

34. Enoletna prostovoljna vojaška služba.

Le-to je vračunati v službena leta v državni službi le takrat, ako je bil dotičnik pred svojim izpustom iz vojaške službe vstopil v državno službo. (Min. notranjih stvari, 17. marca 1892 št. 888.)

(Konec prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Roditelja, ki sta dala sina na visoke šole, nista dolžna ga tamkaj iz svojega vzdrževati dalje, nego li je normalno potrebno za dovršitev študij.

Pravnik A. je tožil svoja roditelja, naj mu izročita njegovo imetje 960 K. Toženca sta ugovarjala, da sta to imetje izdala za študije, ki jih je tožnik brez potrebe podaljšal, in nadalje za poplačilo njegovih izrednih dolgov.

Vse tri instance so tožbo zavrnilo in sicer vrhovno sodišče z odločbo 13. novembra 1907 št. 11.861 iz naslednjih razlogov:

Tožnik in revizijski pritožitelj trdi prav, da po §-ih 141, 143, 149 in 150 o. d. z. ne sme oče, oskrbujoč imetje svojih otrok, ki so pod njegovo očetovsko oblastjo, segati po njih imetju v ta namen, da bi plačal stroške preskrbe in odgoje, ako za